

"LECTURA"
SEGRE 8-5-05

ATENEU

POPULAR DE PONENT

25 ANYS

FENT LLEIDA

FRANCESC SOLDEVILA (esquerra) traspassa la presidència de l'Ateneu, assumida el 1987 en substitució de Manel Lladonosa, a Salvador Escudé (dreta) l'any 1991.

La celebració del 25 aniversari de l'Ateneu ha suposat recobrar el record d'uns orígens i d'uns valors que hem procurat mantenir i impulsar", afirma l'actual director de l'Ateneu Popular de Ponent, el professor de la Universitat de Lleida, Joan Josep Busqueta. Un record, uns orígens o uns valors que han quedat plasmats al llibre *Ateneu Popular de Ponent (1979-2005)*. *Vint-i-cinc anys en imatges* de l'historiador lleidatà Joan Sagués. La publicació d'aquest volum és una de les actuacions més destacades dins dels actes de celebració de les bodes de plata de l'entitat que han tingut lloc des del 17 d'abril del 2004 fins al 29 d'aquest mes d'enguany, quan les va cloure l'escriptor Josep Vallverdú amb la conferència *Viatge al segle XX*. Aquest volum, el número 32 de la col·lecció *La Banqueta* editada per la Paeria, recorre la història de l'Ateneu, encara que no de manera cronològica. Més aviat es tracta d'una mirada a tot allò que ha conformat i ha fet créixer l'Ateneu. Això sí, les imatges estan vertebrades a través dels articles de tres dels directors de l'entitat. Manel Lladonosa en recorda els orígens, Jaume Barrull es reafirma en el valor i la importància de les onze seccions de l'entitat, "el veritable motor" de l'Ateneu i Busqueta parla d'aquest vint-i-cinc aniversari i del futur de l'entitat. Un total de 366 imatges, integrades per 240 fotografies i la resta cartells, retalls de premsa o reproduccions de portades acompanyen els escrits. Nosaltres hem volgut fer un cop d'ull a aquesta "memòria històrica", així com a la celebració d'aquest aniversari, un camí que comença gairebé de manera paral·lela al naixement del primer ajuntament democràtic a Lleida i que evoluciona al mateix temps que ho fa la ciutat. En definitiva, és la memòria d'una entitat i sobretot de la seua gent que suposa també en certa manera la memòria de Lleida.

UNA HISTÒRIA LIGADA A LA HISTÒRIA

El llibre reflecteix com l'embrió de l'Ateneu foren les manifestacions contra la construcció de blocs de pisos que estaven previstos en el que avui és la plaça de la Constitució, el Clot de les Granotes. Estem parlant del final del 1977, principis del 1978. A partir d'aquí i després de gairebé un any de reunions, converses i il·lusions, el 18 d'abril del 1979, a les vuit del vespre es presentava en societat una nova entitat cultural a Lleida. Naixia l'Ateneu Popular de Ponent i, si la seua voluntat era ser un referent obert a tota la ciutadania, ja ho va demostrar en la seua primera manifestació pública: es va presentar no al que seria la seua seu, sinó a la Sala Gosé, una de les galeries d'art amb més efervescència d'aquells moments a Lleida. El 2 de maig se celebrava la primera assemblea general. Tot plegat en unes dates en què Catalunya es plantejava un nou camí. Recordem que les primeres eleccions parlamentàries després de la mort del dictador Franco foren el 25 de juny del 1977. Evidentment, es van convertir en una bona empenta perquè l'últim alcalde del règim anterior, el senyor Corbella, s'obris de bon grat a les queixes veïnals d'aquells lleidatans que demanaven una solució en forma d'equi-

ELS PRESIDENTS
Barrull, Escudé,
Soldevila i
Lladonosa vestits
de paers en un
"Coneixes" del
1997, a la Paeria.

LES CARMELLES a la plaça Santa Maria Magdalena, l'any 1980.

SORTIDA DE LES caramelles de l'Ateneu des de la s

TOTS ELS ASSISTENTS del
campament d'Aiguabella, l'any
1985, posen per a la fotografia

L'ATENEU tenia clar que havia de participar a les festes.

au del carrer Vallès, l'any 1980, que aviat es quedà petit.

A la imatge del centre, el director executiu de SEGRE, Joan Cal; el director del "Diario de Lérida", Salvador Gené, i Josep Ramon Correal, de "La Mañana" en un debat sobre premsa local el 1988. A sota, Busqueta amb el president Pasqual Maragall abans d'accedir al càrrec en un debat sobre política.

LES CARROSSES han contribuït a donar a conèixer l'entitat fora de l'àmbit dels seus associats. Cada any han participat tant a la festa major com al Carnestoltes.

pament públic per al Clot de les Granotes. Però això no és tot. El 1978 s'aprova la Constitució. Les primeres eleccions legislatives s'esdevingueren el març del 1979 i el 3 d'abril van tindre lloc les primeres eleccions a l'ajuntament de Lleida. Siurana esdevenia alcalde per primer cop. Quinze dies després es presentava l'Ateneu. Entre 1978 i 1979 es redactava l'Estatut d'Autonomia, que se sotmet a referèndum l'octubre del 1979. El març del 1980 se celebren les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Amb aquest panorama no és estrany que aquesta nova entitat nasqués amb un fort caràcter militant i reivindicatiu, no pas polític, sinó cultural i social. Si bé Sagués no va viure aquesta època, sí que li ho havien explicat. Potser per això, en els quasi sis mesos que va dedicar més intensament a la confecció del llibre, no es va trobar amb sorpreses, encara que sí que va "sentir el caràcter de militància dels ateneïstes de la primera època. És molt diferent del que succeeix ara", explica. Els eixos en què es volia fonamentar aquesta nova entitat eren promoure, divulgar i estimular la cultura en tots els ambients i en diferents aspectes, des de literaris fins a científics, passant per històrics, de valors cívics, humanitaris o fraternals. Una proposta que comptava sobretot amb la voluntat de tirar endavant dels socis. Amb aquests objectius es van crear diferents seccions. Actualment en són on-

ELS ATENEÏSTES disfressats el Carnestoltes de l'any 1983.

JOSEP Lladonosa (el primer a l'esquerra de la imatge) va exercir de guia d'excepció en aquesta excursió organitzada per l'Ateneu Popular de Ponent.

LES JUSTES i danses de l'edat mitjana, representades a la plaça Sant Joan dins del marc del "Coneixes la teva ciutat...?", que enguany ha arribat a la 25a edició.

ze, que tenen tanta o més voluntat de crear cultura que de difondre-la. Aquests motors de l'Ateneu tenen una tipologia molt variada: humanitats, arts plàstiques, educació física, escoltisme, festes populars, excursionisme, dansa, música, fotografia, biblioteca, o la més recent, el banc del temps. Unes seccions que no paraven d'organitzar activitats que queden perfectament reflectides al llibre. Precisament de les seccions van nàixer les dos iniciatives que actualment són la nau capitana de l'Ateneu: *Coneixes la teva ciutat?* i el *Ressò de Ponent*. La secció d'excursionisme va ser la "mare" de la primera, encara que no hi està vinculada. Es tracta d'un recorregut històric pels diferents racons i edificis de la ciutat, separat per èpoques. A més, de cada edició se n'edita un llibret. Per tant, l'Ateneu fa les funcions de divulgador de la història de la ciutat. No en va, al capdavant de la iniciativa hi ha historiadors com Xavier Eritja, a banda del mateix Sagués. Pel que fa al *Ressò de Ponent*, va nàixer el

A LA INAUGURACIÓ de la seu, el 20 de març del 1985, hi van participar el conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Rigol; l'alcalde, Antoni Siurana, i el president de la Diputació, Ramon Vilalta, entre altres autoritats.

ACTUACIÓ del grup de rumba lleidatana La Violeta, el 2001. A l'esquerra, a dalt, Ramon Barrull substitueix en la presidència Salvador Escudé l'any 1995.

L'Ateneu Popular va nàixer amb la voluntat de fomentar la cultura, el diàleg, el coneixement de la història humana de Lleida i promoure l'educació popular.

1981 amb la voluntat de ser un vehicle de comunicació entre socis i l'Ateneu però també per deixar constància dels esdeveniments i moviments culturals de la ciutat. L'Ateneu va passar de tindre 300 socis a gairebé 2.000 al començament dels 90, arribant als 1.600 actuals. Molts canvis, molta activitat, molt moviment que deixaven petita la primera seu de l'Ateneu ubicada al carrer Tercio de Nuestra Señora de Montserrat, el que avui és carrer Vallès. Així el 20 de març del 1985, estrenaven l'actual, al carrer Pau Claris, 10. La ubicació al barri de Balàfia fou precisament una picada d'ullet a les manifestacions en favor del Clot, l'embrió de l'entitat.

UN ANY DE CELEBRACIONS

Les més de seixanta activitats programades amb motiu de l'aniversari han servit, a banda de recordar els orígens, per homenatjar la feina diària de les seccions. A més, explica Busqueta, ha estat un bon moment per reflexionar sobre "la situació i el posicionament de l'Ateneu en una societat de canvis constants, sobre el grau de participació dels associats i de la necessitat d'implicar-nos més profundament en les preocupacions socials", entre altres aspectes. Tot això ja ha donat alguns resultats, com ara el foment d'una participació més activa dels socis als fòrums de debat com els *Diàlegs del dilluns* o la creació d'una nova secció: *el banc del temps*, que ha comptat amb el suport de la regidoria de Participació Ciutadana. Es tracta d'una iniciativa pionera, oberta al públic en general, que consisteix en el fet que la gent intercanviï serveis i experiències gratuïtament en les seues estones d'oci. I evidentment, ha servit per plantejar projectes de futur com ara canviar el format de les campanyes *Coneixes la teua ciutat?*, que enguany ha deixat de recórrer els diferents capítols històrics de la ciutat a través dels seus racons i edificis per centrar-se en la Lleida del segle XX i detenir-se en el 1979, donant a conèixer el moviment associatiu i de barri. A més, de cara a l'any vinent està previst crear la campanya *Coneixes la teua comarca?* a través d'un conveni signat amb el Consell Comarcal del Segrià, que s'allargarà del 2005 al 2008. Així mateix, entre els projectes de futur es vol incrementar el pes de les activitats de debat ciutadà o reforçar aquelles dirigides als infants. De tota manera, l'assignatura pendent és la joventut. "Hem d'apropar-nos més a ells, encara que aquest és un problema de totes les associacions", explica Busqueta. El president, almenys fins que al final de maig se celebri la pròxima assemblea, es mostra molt satisfet amb la bona acollida que ha tingut l'efemèride a la ciutat. "Hi ha participat molta gent", explica, encara que el que més destaca és "la feina feta pel voluntariat".

Un agraïment que s'estén també a las associacions i entitats a què han demanat ajuda, tècnica o econòmica, i que es fa patent, a més, amb la medalla al mèrit cultural concedida a l'Ateneu per l'ajuntament o la distinció de Caragol Bover, atorgada per la Federació de Colles de l'Aplec del Caragol.

AL LLARG DE LA DÈCADA dels vuitanta, el Clot de les Granotes es va transformar definitivament en la plaça de la Constitució que coneixem avui dia.

L'ORIGEN DE L'ATENEU està lligat al Clot de les Granotes, quan els lleidatans es van oposar que en aquest espai es construïssin pisos. Demanaven que fos un equipament públic.

ELS NENS I NENES del Clot de les Granotes van tindre un destacat protagonisme en la celebració del cinquè aniversari de l'Ateneu.

El llibre recorre de manera molt gràfica els records d'aquesta entitat nascuda gairebé al mateix temps que el primer ajuntament democràtic de Lleida. Per això, la història de l'Ateneu es pot dir que és, en certa manera, la història de Lleida.

VISITA A SANT Llorenç i a Gardeny en el "Coneixes la teva ciutat...?" del 1987 i 1981.

LA SECCIÓ d'educació física va preparar activitats obertes a la ciutat aquest aniversari.